

Bölüm 9

TERAPÖTİK SÜREÇTE AİLE DANIŞMANI

Ahmet TEMİZ¹
Oğuz EMRE²
Ayşegül ULUTAŞ³

1.GİRİŞ

Aile, insanlık tarihinin başlangıcıyla birlikte süregelen, toplumun varlığını devam ettirmesinde görev üstlenmiş, ulusal ve uluslararası yasalarla korunan evrensel bir sosyal kurumdur (TC Anayasası 1982, Türk medeni Kanunu 2001, İnsan hakları Beyannamesi 1949). Türk Dil Kurumu (2014)'na göre aile, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, kardeşler, çocuklar arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplumun içindeki en küçük birliktir. Aile farklı iki kişiyi bir araya gelerek kendilerine özgü oluşturduğu özgü iletişimleri, rolleri ve ayrı bir dinamiği olan sosyal yapı olarak ifade edilebilir. Değişen zaman ve etkenlerle birlikte aile de değişime girmektedir. Çoğu kez bu değişime aileler kendilerini koruma ya da direnme eğilimindedirler. Aileyi doğru anlayabilmek, yaşam döngüsündeki rollerini, sorumluluklarını anlamak ve kendilerinin anlamalarını sağlamak gerekmektedir. Özabacı ve Erkan (2017), ailenin birçok işlevinin olduğu söyler. Bu işlevlerin başında da karşılıklı sosyal destek, neslin devamlılığı, sevmek, sevilme, korunma ve barınma, ekonomik işbirliği, yeni bireylerin sosyalleşmesi ve kültürlenmesi gibi evrensel işlevler gelmektedir (Barker ve Chan 2013; Özgüven 2001; Baygül 2015). Ailede işlevsel olarak iletişim, empati kurma, uzlaşma becerileri gereklidir. Aile üyeleri ortak bir değere, amaca sahip olmalıdır. Aileler yaşam sürecinde birçok evreden geçer ve olay yaşarlar. Ölüm, doğum, evlilik, yeni aileler oluşturma bunların başlıca olanlarıdır. Benzer durumlar aile üyelerini etkileyebileceği gibi farklı olayları da beraberinde getirebilir. Her bir aile üyesi üzerinde farklı etki bırakabilir. Aile içi iletişiminin iyi tutulması, karar verme, uzlaşma, saygı gibi unsurlar, ailelerin karşılaşılabilecekleri sorunlardan baş etmelerine olanak sağlayacaktır.

¹ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, E-mail: m.ahmettemiz@gmail.com

² İnönü Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Bölümü, E-mail: oguz.emre@inonu.edu.tr

³ İnönü Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Bölümü, E-mail: aysegul.ulutas@inonu.edu.tr

- Çocuğun okula başlaması, kardeşlerle uyum sağlaması, kritik dönemlerden geçişleri engelli bireyler için büyük önem arz ettiği ve zaman aldığı için, danışma süreci uzun bir sürece yayılabilir.
- Aile içinde akrabalar yaşabilirler ve danışma sürecine akrabaların da dahil edilmesi gerekebilir.
- Danışman aile üyelerine geçekçi beklentiler oluşturmalarına ve yapıcı- etkili çözümlerini oluşturmalarına yardım etmelidir.
- Aile üyelerinin birbirleri ile duyguları paylaşmalarına, birbirlerini desteklemelerine yardımcı olmalıdır.

Genellikle bu tür ailelerin odak noktası engelli çocukları olurlar. Diğer çocuk/ lar ötelenir yada ihmal edilebilir. Eşler birbirlerine karşı anlayışlı olmayabilirler. Bazen büyük kardeşlere gereğinden fazla sorumluluk verilir ve bu sorumluluklar altında ezilebilirler. Bu durum eşlerin birbirlerinden uzaklaşmalarına ve diğer aile üyelerini birbirleri arasında uyum sorunları oluşturmalarına neden olabilir. Ailelerin çocukları ve kendileri ile ilgilenmeleri, diğer kardeşlerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak sorunların giderilmesi gerekir. Gerekirse eşler aralarında görev dağılımı yapmaları, ev işlerinde, diğer çocukları ile zaman ayırmaları noktasında birbirleri yardım etmeleri gerekir. Danışman bunları bilerek bir program hazırlayabilir. Aile üyeleri ile birlikte ortak çözümler yolları oluşturabilir. Böylece ailenin tüm üyeleri ile birlikte problemler ve gereksinimler değerlendirilerek ortak hedefler oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Akçabozan N.B. ve Sümer Z (2016) Adler Yaklaşımında Aile Danışmanlığı. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi ISSN:1302-1370. Sf.90
- Akkök F. (2003). Farklı Özelliğe sahip Çocuk Aileleri ve Ailelerle Yapılan Çalışmalar. In. Ataman A.(2003).Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş.S.119-125.Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.Ankara. ISBN: 9756859458
- Algan T.(2016).Aile Danışmanlığı Uygulaması: Dünü, Bugünü v Yarını. İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi. Cilt:5 Sayı:7Sy:2208-2217
- American Counselling Association (2005). ACA code of ethics. Alexandria. VA:Author
- Baltacı, G. (2010). Aile Danışmanlığı Hizmetinden Yararlanmak İsteyen Evli Kadınların Nitelikleri. Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barker, P. & Chang, J. (2013). A method of therapy, in basic family therapy, Oxford, UK :A John John Wiley & Sons Ltd. Advance online Publication, doi: 10.1002/9781118624944.ch13
- Baygöl, ř. (2015).Çözüm Odaklı Kısa Süreli Aile Danışmanlığı Kuramına Dayalı Olarak Geliştirilen Evlilik Danışmanlığı Programının Çiftlerin Evlilik Uyumlarını Arttırmadaki Etkisi. Muğla Sıtıkı Koçman Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Bektaş Y. (2006). Kültüre Duyarlı Psikolojik Danışma Yeterlikleri ve Psikolojik Danışman Eğitimindeki Yeri. Ege Eğitim Dergisi.7/1:43-59
- Boyer PA. The role of the family therapist in supportive services to families with handicapped children. Clinical Social Work Journal. 1986;14: 250-61.
- Bos C.S. ve Vaughn S. (2002). Strategies for Teaching Students With Learning and Behavior Problems(5.ed.) Boston:Allyn & Bacon

Psikoloji Araştırmaları

- Corey G. (2015) Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları Ergene T.(Çev).Ankara.Metnis Yayıncılık(orjinal eser 2009 yılında basılmıştır)
- Dinkmeyer, D. C. ve Dinkmeyer, D. C. (1992). Adlerian family therapy. R. L. Smith ve P. Stevens-Smith (Ed.), Family counseling and therapy: Major issues and topics içinde (s. 151-161) (Report No: ISBN-1 56109-045-X). Washington, DC: University of Michigan, Ann Arbor. ERIC Document ED 348 623.
- Doğan, S. (2000a). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberliğin durumu ve geleceğe ilişkin yönelimler. Eğitim ve Bilim, 118, 3-8.
- Duman, N. (2001). Aileye Yönelik Hizmetler İçinde Aile Tedavisinin Önemi, 1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu, Ankara
- Fenell D, Weinhold B. Counseling families. Denver, CO: Love. 1989.
- Flander C.. ve Shafranske E.P. (2004). Clinical Supervision: A Competency- Based Approach. Washington, DC:American Psychological Association.
- Gladding S.T.(2011).Aİle Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları. Çev: Keklik İ. ve Yıldırım İ.Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği. Ankara S:70-109. ISBN:9789759225414
- Gülerce, A. (1996). Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örutüleri.1. Basım, Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul
- İnsan Hakları Evrensel Beynamesi (1949). http://www.tbmm.gov.tr/komision/insanhaklari/pdf01/203_208.pdf adresinden edinilmiştir.
- Kalaycı, A.R., Nuran, M.N., Çiftçi, A., şen, R.B. (2008). V. Aile şurası Aile Destek Hizmetleri Bildirileri. ASAGM (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğu), Ankara
- Keklik İ.(2011).Aileleri ve Aile Dinamiklerin Anlamak. In: Gladding S.T.(2011).Aİle Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları.Çev: Keklik İ. ve Yıldırım İ.Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.Ankara S:70-109. ISBN:9789759225414
- LaFountain, R. M. ve Mustaine, B. L. (1998). Infusing Adlerian theory into an introductory marriage and family course. The Family Journal, 6(3), 189-199.
- Ma, J.L.C. (2005). Family Treatment For a Chinese family with AN Adolescent Suffering From Anorexia Nervosa:A case Study. The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families
- Megep(2014).http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%96zel%20E%C4%9Fitim.pdf adresinden alınmıştır.(23 Nisan 2014)
- Nazlı S. (2018). Aile Danışmanlığı. 14. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.Ankara ISBN:9786051702506
- Özabacı, N. ve Erkan, Z. (2017). Aile danışmanlığı kuram ve uygulamalara genel bir bakış. Pegem Akademi Yayınları. Ankara ISBN:9786053644545
- Özdemir O. (2010).Aile Danışmanlık, Rehberlik ve Eğitim Gereksinimlerinin Karşılanması. İn.Cavkaytar A. (2016). Özel Eğitimde Aile Eğitimi ve Rehberliği. Maya Akademi Yayınları.S.162-175. ANKARA. ISBN:9786055985714
- Özgüven, İ. (2001). Ailede iletişim ve yaşam. Ankara: PDREM Yayınları
- Özgüven İE. Evlilik ve aile terapisi. 2. baskı. Ankara: PDREM Yayınları; 2009. p.15-308.
- Özkan, Y. ve Kılıç, E. (2013). Aile’nin Psiko-Sosyal Destek İhtiyacını Karşılamada Yeni Bir Model Önerisi: Aile Sağlığı Merkezlerinde Aile Psiko-Sosyal Destek Birimi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Cilt: 7: 25-45
- Pearson J.C.(1993). Communication İnThe Family. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4757-5367-7_26 adresinden alınmıştır.
- Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/02/20090225-4.htm>
- Sarı T. (2015) Aile Danışmanlığımın Engelli Çocuk Annelerindeki Anksiyete, Depresyon ve Stres Düzeylerine Etkisi adlı Tıpta Uzmanlık Tezi
- Scerra N. (2010). Effective Practice in Family Support Services. Uniting Care Children, Young People and Families Research Paper Shanfranske
- Sue, D. W., Arrendondo, P. ve McDavis, R. J. (1992). Multicultural counseling competencies and standards: A call to professionals. www.aca.org adresinden 14 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.

Psikoloji Araştırmaları

- Sue D. W., & Sue, D. (2008). *Counseling the culturally diverse: Theory and practice* (5th ed.). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc. <https://psycnet.apa.org/record/2007-13154-000> adresinden alınmıştır.
- Tunca, T. (2012). *Türkiye' de Değişen Aile ve Çocuğa Yüklenen Anlamlar. Değişen Toplumda Değişen Aile, Sosyolojik Tartışmalar*, Editör: Nurşen Adak, Bölüm 7: 163- 176, Siyasal Kitabevi, Ankara
- Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_.pdf adresinden edinilmiştir. 151
- Türk Medeni Kanunu (2001). <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html> adresinden edinilmiştir.
- Varol N.(2006).*Aile Eğitimi*. Kök Yayıncılık
- Watts, R. E. (2000). *Entering the new millennium: Is Individual Psychology still relevant?. Journal of Individual Psychology*, 56(1), 21-30.
- Yıldırım S.D. ve Durmuşoğlu N.S.(2009). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık. Ankara
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı, Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi*. 23. Basım, Özgür Yay., İstanbul